

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 31.

Oszták delegátusok viselkedése.

(—a.) Az oszták delegátusoknak jelenleg hivatalos dolguk van ugyan a magyar fővárosban, mert a delegáció ezuttal Budapesten tartja üléseit, de tulajdonképpen ők vendégek nálunk. Élvezik is bőségesen a vendégjogot. A hivatalos fogadtatásnál királyunk Budapesten előbb fogadja az oszták delegátusokat, mint a magyarokat. A magyar delegáció elnöke Zichy Tivadar gróf gavallér módon látta vendégei gyanánt őket. Egyszóval ugyan csak kijár nekik a vendégjogból.

De bár vendégfogadás dolgában a magyarral semmi más nemzet sem versenyezhet s bár több jogot juttatunk a vendégnek, mint bárhol szoktak, azt még sem hagyhatjuk szó nélkül, amit az oszták delegátus urak a vendégjog rovására elkövetnek.

Az még csak hagyján lenne, hogy kétségbe vonják jogainkat az annektált tartományokhoz, bár ezzel saját császárukkal is ellentétbe jutnak, aki az annektálás hivatalos proklamálási okmányában a magyar sz. korona ősi jogára hivatkozott. De végre is, ez az ő privát véleményük.

Az a különös dolog azonban, hogy ennek kapcsán perfid módon támadják a magyarokat, mint a szlávok és más nemzetiségek zsarnoki elnyomóját és lázítják a nemzetiségeket, hogy ne tőrjék a magyar járomot, — ez már több annál, amit a legműveltebb vendégtől is el lehetne tőrni.

Még az oszták delegátusoktól meg lehet és meg kell követelnünk annyit, hogy jogainkat ismerjék és respektálják. Semmi közük a mi belügyeinkhez.

Ma már hála Istennek annyira jutottunk; hogy külföldön is tisztul az az elementáris tudatlanság, mely magyar dolgokban az elmékre nehezedett. Ma már a nagy angol és francia lapok és korrekt cikkeket közölnek dolgainkról, annál inkább megköveteljük a korrekt felfogást és eljárást az oszták delegáció tagjaitól. És ha a pánszláv eszme ereje annyira áthatotta ezeket az oszták delegátusokat, hogy attól elvakítottan nem látnak és nem tudnak semmit és nem respektálják annak a nemzetnek a jogait, amelynek vendégszeretét élvezik, — legyen elég tapintat és bátorság az oszták delegáció elnökeiben, hogy erélyesen utasítsák vissza a szláv delegátusoknak magyar gyűlöletből fakadó kirohanásait.

Akadnak az oszták delegátusok közül olyanok is, akik annyira megfede-

keztek magukról, hogy nemcsak a delegációban támadtak az őket vendégül látó magyarok ellen, hanem népgyűlésre mentek el izgatni a magyar kormány terve, illetve javaslata ellen.

Ugyan mit csinálnának Bécsben, ha a magyar delegátusok, mikor ott ülésezik a delegáció, elmennének valami népgyűlésre és ott izgatnának Lueger ellen. Azt hisszük, hogy csakhamar utilaput kötnének a talpukra vagy még ott nyomban meglincselnék őket. Egy évvel ezelőtt már kaptak egy kis előzelítőt a magyar delegátusok Bécsben az oszták vendégszeretetből. Pedig nem szolgáltak rá, mindössze annyit tettek, hogy nem szavazták meg Luegerék indítványát a katonatiszti fizetések emeléséről. És kedves bécsi szomszédaink már annyira mentek, hogy terrorizálni akarták őket delegátusi jogaik gyakorlásában. A magyar kormánynak erélyes fellépésére volt szükség, hogy ebbeli munkájában megakadályozza a bécsi utcai csöcselket.

Nálunk sokkal jobban ki van fejlődve a vendégnek a megbecsülése, sem hogy ilyesmitől kellene tartaniok az oszták delegátusoknak. Még a történetek után sem hecceli ellenük senki az utca népét. De ne higgyék, hogy ilyesmivel megerősítik a két állam között levő kapcsolatot. Az ilyen tapintatlan, oktalan és

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

G y á s z.

Nincs oly napom, nincs olyan óra tán,
 Hogy ne jutnál eszembe, jó anyám!

Mióta porlad drága tetemed,
 Azóta vagyok igazán veled.

Elűzött tőled komor végzetem,
 Most velom vagy mindig, ugy érzem.

Ha bánat ér, lesújt a fájdalom,
 Rád gondolok: — majd én is nyughatom.

S öröm-morzstát a sors ha néha dob,
 Rád gondolok: — s szomorú maradok.

Megállított utam felén sírod,
 Bús elmúlásod ugy megbénított!

Anyát veszteni: örök veszteség;
 Anyát siratni: nincsen könyv elég!

Kulesár Ferenc.

Költők sirjai.

Halottak napjának komor novemberi ködében az elmulás borongó sejtelmét mi keltené fel bennünk jobban, mint az emberiség nagy szenvedőinek sirjai, melyekben annyi küzdelem tört fegyverei fölé domborul a hant? Az érzelmek és eszmék ihletett tolmácsolói, a nagy költők az ilyen szenvedők, akiknek ragyogó életutja nem ritkán egy-egy ismeretlen sírgödörben vész el. Egy hant sem példázza úgy az élet mulandóságát, s az emberi törekvések halhatatlanságát, egy se szól fölemelőben, tisztább bölcsességgel hozzánk, mint az, amely alól a költői megdicsőülés fénye sugároz felénk. Mennyi balsors, csalódás, mily sok fölmagasztosult szenvedés lapjait zárta le a halál az ő életük végével! Elszórt sirjaikat felkeresve, mintha egy megszakadt ének hangjait hallanók tovább zsongani, mely sorsuk rejtelmét örökszép melódiákban zengi.

Nemcsak Petőfi hamvai kerültek jeltelen hantok alá.

Kevés hujja, hogy a világirodalom egyik-másik nagy szelleme, Dante földi maradványai is örökre el nem veszték, éppen úgy mint Paradicsomának az a 13 éneke, amely ha-

lála alkalmával kéziratok közül hiányzott s melynek föltalálása valóságos csodának volt köszönhető. Fia és örököse hiába kereste mindenütt s már-már lemondott minden reményről, hogy föltalálhassa, mikor álmában megjelent előtte atyja és egy titkos fali szekrényre mutatott. Reggelre kelve Pietro (igy hívták a fiut) visszaemlékezett az álomra s azonnal átkutatta a falakat. Nagy meglepetésére talált is egy rejték fülkét s abban gondosan elhelyezve meglelte a tizenhárom utolsó éneket.

De még regényes körülmények között történt Dante hamvainak feltalálása ugyanazon napokban, mikor Firenze Dante szülőhelye nagy költőjének 600 éves születési évfordulóját ünnepelte. Firenze Dante halálának helye és Ravenna közt hosszú időn át folyt a versengés amiatt, hogy melyik város bírja a drága ereklyéket. Hiába követelte X. Leo pápa Firenze számára Dante porait, hogy legalább jóvá tegye a szülő városa által az élők elkövetett igazságtalanságot. Hiába követelte magának utóbb a római Sancto Ufficio is Dante maradványait, hogy végre hajtsa rajtuk a pápaság ítéletét, melytől Dante csak halála által menekült meg. Ravenna büszke volt dicső

szereket övének (cingulus), mely egyedül csak nálam szereshető be.

Midőn a Főtisztelendő papság és n nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka és jutányos ár volt, melytől eltérni a lüvében sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre utóda,

polgári és papi szabó.

Bumbera Imre
 polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház-oldal

Van szerencsém a n. é. közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a legujabb divatu és legjobb minőségű szöveteim raktáron vannak, melyekből a legujabb és legegységesebb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papságot az egyszínű és fekete árúimra, melyeket kizárólagosan a Főtisztelendő papság részére tartok. Állandóan nagy választék reverenda, szimáda és egyházi quadrátusokból. Rivétum viola és fekete színben, továbbá egyedül rak-tára a mai idény legszebb és legcélzerűbb hitremény,

gyülölködő kirohanások csak arra alkalmasak, hogy növeljék a közjogi kiegyezés ellenségeinek anélkül is erős táborát, mely a többi közt a delegációk eltolását is programjának vallja.

A király megadta az előszankciót.

Koalíciós körökben az este azt beszélték, hogy a király a tegnapi audiencián értesítette Wekerle miniszterelnököt, hogy a választói reformhoz megadta az előszankciót. A kabinetiroda még a mai napon leküldi a királyi előszentesítéssel ellátott javaslatot a miniszterelnökhöz. Az alkotmánypártban megjelent Széll Kálmán, akivel a király a cercle alkalmával feltűnő hosszú ideig beszélgetett. Széll Kálmán teljesen megnyugtató kijelentéseket tett a javaslat sorsára nézve. Ugy látszik, hogy Széll Kálmán szavait idézi a Budapesti Hírlap is, mely mai számában a javaslat sorsára vonatkozólag ezeket írja:

Azokkal a híresztelésekkel szemben, a melyek ma is azt hangoztatják, hogy Andrassy javaslatát veszedelem fenyegeti fölülről, megirhatjuk abbéli értesülésünket, amelyet a mai napon igen illetékes forrásból szereztünk s amely ekképpen szól:

A reformjavaslat sorsa biztosítva van. Teljesen nyugodtáknak lehetünk!

Holló Lajos tudvalevőleg nagy ellensége a plurálisnak és lapjában napok óta hevesen támadja Andrassy javaslatát. Ugy látszik, Kossuth Ferenc, a párt vezére, valamint a függetlenségi párt zöme nem helyeslik Holló föllépését, mert a függetlenségi párt hivatalos lapja, a *»Budapest«* mai számában élesen elítéli Hollót. A nevezett lap a többi között így ír:

Mély sajnálkozással észleljük, hogy érdemes lapársunk a Holló Lajos kedvenc eszméje mellett harcolván, gróf Andrassy javaslata ellen egyre élesebb és egyre kiméletlenebb fegyvereket használ. Valóságos megütközéssel olvastuk a függetlenségi párt ki-

váló tagjának, Holló Lajosnak lapjában azokat a vehemens és a legnagyobb mértékben igaztalan támadásokat, melyekkel egytelőli a statisztikai hivatalt illeti, s e hivatalnak ügybuzgó, a legtisztább hazafiságtól áthatott vezetőit ugyszólván kipellengérezzi, másfelől gróf Andrassy javaslatát épp magyar nemzeti szempontból kárhóztatja.

A cikk a következő intellemmel ér véget:

Ne vegye tőlünk se érdemes lapársunk, se Holló Lajos zokon, vagy prepotenskedő föllépésnek, ha figyelmeztetjük arra, hogy olyan viszonyok közt, melyekben van most nemzetünk, nincsen helyén a kedélyeknek olyan eszközökkel való izgatása, mint aminőket a *»M-g«* használ.

Emlékeztetünk arra, amit Kossuth Ferenc többször állított oda nagy igazságképpen a függetlenségi párt elé: hogy súlyos időkben, súlyos viszonyok között, ne egyesek kedvenc eszméi tűzeljék a lelkeket, hanem a nemzet egyetemes nagy érdekei lebegjenek előttük.

A nagyvárad Sz.-László-templom kifestése.

Írta: dr. Némethy Gyula.

A nagyvárad-ujvárosi Szent László-templom Nagyvárad legrégebbi templomai közé tartozik. Csáky Imre püspök és a káptalan székesegyháznak építették azt a XVIII. század elején s az is volt 1723-tól 1780-ig, míg tudniillik a jelenlegi kolosszális aranyu székesegyház el nem készült. Toronyhoz csak akkor jutott, mikor már egy évtizede elvesztette székestemplomi jellegét. A jelenlegi torony tudniillik 1790-től 1800-ig épült. Jelentéktelen, kisméretű egyhajós barokktemplom, mely azonban most belül impozáns művészi díszhez jutott Fraknói Vilmos püspök és a káptalan bőkezűségéből. Bátran elmondhatjuk, hogy Schöpf Ádám kupolafestménye óta ilyen művészi nivóju mennyezetfestés nem készült Nagyváradon.

A pompás mennyezetképek festője, Tury Gyula 1866. július 14-én született Cegléden. Mint Vágó Pál, nemes jász család ivadéka. Tanulmányait a mintarajztanodában és rajztaná-

képezdében Lotz Károly vezetése alatt kezdte, ki korán föllismerte benne a monumentális festésre való hajlandóságot. Kétségkívül ott szerzte tökéletes rajztudását. Allami ösztöndíjjal került azután a bécsi festő-akadémiára, hol L'Allemand majd Eisenmenger voltak mesterei. Ez utóbbinak segédkezett is a bécsi műtörténelmi muzeum falfestményeinél.

Eleinte genreben dolgozott. Első feltűnést keltett műve e nemben a *»hazatérő novicius«* (kispap) Samassa bibornok tulajdona. Az arcképei közül Dobos János, Fálffy Andor gróf és Földváry István altábornagy képmásait említjük, de mindezeket felülhaladja természetes közvetlenségre és jellemző erőre Fraknói Vilmos arcképe. Erős katolikus lévén, mint minden jász, korán ráadta magát az egyházi festészetre. A millenáris kiállításon szerepelt *»Szent Gellértje«* a csanádi püspök kápolnáját ékesíti. Frigyes főherceg féltoronyi kastélyának kápolnájában egy *»Angyali üdvözlés«*, a budavári Sz. Zsigmond kápolnájában ugyanezen szent képe, végre a székesfehérvári papnevelői templomban *»Szent Erzsébet«* képe dicsérik ecsetjét. Méltó elismerésben részesült Dessewffy püspök megbízásából festett kolosszális ceremónia-képe is, mely a velencei magyar Sz. Gellért zarándoklat egy processziós jelenetét örökíti meg a San Giorgio Maggiore homlokzata előtt. E képen X. Pius pápa még mint velencei pátriárka szerepel. Időnként tájképeket is fest, hogy színérzékét fejlessze vagy ébrentartsa. Két ilyen képe, a *»Fiumara«* és *»Via Carlotta Lacroma szigetén«* a budapesti Szépművészeti Múzeum tulajdona. Szakmája azonban mégis csak a monumentális, a falfestészet. Alkotásai e téren: a *borsod-mezőkeresztesi*, a *soroksári és kapuvári* templomok festményei és *last not least: a Szent László-templom* képeit most befejezett műve.

Mielőtt azonban ezt ismertetnők, meg kell emlékeznünk arról a fiatal iparművészről is, aki Turynak lelkes segítője volt illetőleg az orna-

halottjára és a világ minden kincséért sem volt hajlandó megválni tőle.

Pedig Ravenna sem volt már a nagy halott porainak birtokában. A sirkápolna fölött, melyben a költő koporsója el volt helyezve, vizsály történt a revannai tanács és a Ferenc-rendi szerzetesek között és midőn a szerzetes-rend mégis kénytelen lett a kápolnát a városnak visszaadni, a rend perjelje a hamvakat titkon egy senki által sem ismert helyre vitette el. Talán sohasem is kerültek volna újra napvilágra Dante tetemei, ha a véletlen közbe nem játszik. Ép a Dante emlékezetére rendezett ünnepélyek idejében, 1865-ben Ravenna városa is, mint a többi olasz város nagy-szerű ünnepélyekre készülődött s e célra lerontatta a sirkápolna egyik melléképítményét. Amint a kőművesek egy kőfalat akartak lebontani a kápolna és a kolostor közt, csákányuk egy befalazott koporsóba ütdött. Rögtön értesítették a hatóságot, mely kiszállván a helyszínére nagy örömmel konstataálta a láda földelén ezt a feliratot: *»Ide hoztam Dante csontjait 1677. október... Fra Antonio Santi.«*

Tanuk jelenlétében nyitották fel a ládát s abban egy csaknem teljesen ép csontvázat

találtak, melynek csak alsó álkapcsa meg keze és lába, némely csontja hiányzott. Egy pergamen is volt a ládában, ugyanolyan tartalommal, mint a külső felirat. A kolostor levéltárában megejtett kutatások azonnal kiderítették, hogy a rend főnöke azon időben csakugyan Antonio Santi volt; különben az előbbi kápolna sirtoltjában maradt s ott megtalált hiányzó csontrészek is kétségen kívül bizonyították a tetem azonosságát.

Költők és fejedelmek szomorú kiváltsága, hogy sirjaikhoz jogot tart a késői kegyelet kérdése is; és hogy helyrehozza az elfogult kortársak mostoha viselkedését, megháborítja nyugalmuk békéjét és pompázva hordozza megmaradványait önző elismerése hideg fényében. A hazájából elűldözött Byron holttestét is Missolonghiból diadallal vitette haza az angol nemzet, mely a költőt életében annyira félreértette és részt kér most halhatatlanságából, noha életéből minden részvétet megtagadott.

És az épp oly üldözött, épp oly rágalmazott Shelley-nek sirról-sirra kellett vándorolni, míg végső nyugvóhelyére jutott abban a római tettezőben, melyet ő a világon a legszebbnek tartott. Az oxfordi egyetemről kicsapott, aty-

jától kitagadott és egy boldogtalan házasság bilincsei közt majdnem az éhínségre kárhoztatott költő tudvalevőleg Livornóból Lericebe menet fulladt a tengerbe, midőn egy hirtelen kitört vihar *»Ariel«* nevű sajkáját felborította. De Schelleynnek megváltás volt a halál; örökké üldözte, öngyilkossá lett nevének emléke, akit a szép Godwin Maryért elhagyott s mikor ezért a szigorú angol bíróság ítélete megosztotta gyermekeitől, ez a csapás megtörte szívét. Csak a természetben talált enyhülést és öt évvel véletlen halála előtt mintha előre sejtette volna sorsát, jós szavakkal írta meg: *»Szeretnék sajkára szállni s hajótörést szenvedni. Mindennél kívánatosabb halál volna ez nekem.«*

Vágya beteljesült s a korán öszült, érdekes fejű, hatláb magas termetű hófehér arcú brit költő, akit egy olasz ismerőse *»veramente un angelo«* nak (igazi angyalnak) nevezett, Via Reggióban talált ideiglenes temetkező helyre, miután barátja, Byron, hamvait elégette. Majd Rómában, — Cestini pyramisa mellé temette el.

X. Y.

Haas Fülöp és Fiai

cs. kir. szab. szőnyeg és butorszővetgyárosok
m. kir. udvari szállítók
NAGYVÁRAD, RAKÓCZI-ÚT (Rimanóczi-palota).

A nagyérdemű vevőközönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek butorszővetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storkat, valódi keleti szőnyegek, perzsa-, indus- és smyrna minőségben.

Nagy választékban vannak raktárunkon a Haas-féle Agra és csomózott szőnyegek, melyek a legjobbaknak vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjutakarókban, lópokrócokban nagy raktár. Mérsékelt szabott árak!

Mérsékelt szabott árak.

mentális részek festője, *Novák József*-ről. Sátoralja-Ujhelyen született 1880-ban. Szaktanulmányait az országos iparművészeti iskolában végezte. Sokáig volt Schikedanz építész műtermében, kinek a Szépművészeti Múzeum belső díszítésének terveinél segédkezett, Smigelszky Oktávnak viszont a nagyszombati görög keleti székesegyház kupola és ikonosztáz képek festésénél. Részt vett a székesfehérvári szemináriumi és a szigetvári plébánia-templom restaurálásában is, melyet a Műemlékek Országos Bizottsága hajtatott végre.

De lássuk most már közös műveket, a *Szent László-templom* kifestését. Először is, ami a figurális részt illeti, a szentély főképe az *Oltáriszentség glorifikációját* ábrázolja, illetőleg az Oltáriszentség imádását az egyházi zene által. Fenn a felhők között egy komoly szépségű angyal emeli magasra az urmatatóban a szentséget, alant Szent Czeccilia ül az orgonánál, áhitatos tekintetét a szentségre emelve. Angyal fujtatja az orgonát, kinek alakja főleg a fujtató rudat nyomó karja erős plasztikával emelkedik ki a síkból. A hajó mennyezetét két nagy falfestmény ékesíti. A szentély felől eső részen egy csaknem 6 méter hosszú impozáns kompozíció látható: *Szent László király templomot épít Nagyváradon*. A szent király tornyos vár elötti terasszon áll, gyönyörű daliás alak, kezében az alapító-oklevéllel. Előtte két szerzetes, a székesegyház modelljével és tervezetével. Köröskörül és a háttérben marcona katonák. A felhők közül a Boldogasszony tekint le kedves védecére, lovagjára, ölében a kis Jézussal. Szent László királynak legalább Nagyváradon kétségkívül ez a legszebb, legméltóbb ábrázolata. Arcán komoly fenség ömlik el; látszik, hogy érzi a pillanat fontosságát.

A harmadik mennyezetkép Szent László egy kedves csudáját varázsolja elénk: amint a *sziplából viset fakaszt* bárdjával éhező seregének. Kiemeljük e képnél a háttérbe, napsütötte helyen várakozó hadsereg pompás perspektíváját. Kár, hogy a kórus annyira előrenyomul a templomban, hogy ez a kép csak akkor látható jól, ha a kórus alól kijön az ember, de akkor is csak úgy, ha csaknem derékszögben szegi hátra a nyakát. A Szent Antal szobra mellől egészen jól látható. Kisebb figurális képek a szentélyben, a boltív háromszögeiben: *Szent Péter és Pál* apostolok, a hajó boltíveinek aláfüggő oldalán pedig a *négy evangélista* mellképei, aranyos mozaikszerű háttérrel. Szép, komoly, mondhatnám: *magyaros* típusok.

De tekintsük immár az ujonnan kifestett templomot a maga egészében, tér, fény és színhatásaiban. Mindenekelőtt, ha belépünk az az impressziónk, hogy a templom nagyobb, magasabb lett, és természetesen, világosabb. A Palka József által készített, ornamentális díszrel ellátott részben színes katedrál-üvegű ablakok természetesen jóval több fényt bocsátanak a templomba mint a régi dísztelen kis táblácskájú ablakok. A hajó falai mesterileg vannak vörösbarna színben és itt-ott lila árnyalattal márványozva. A szentély falai sárgásszürke márványozást kaptak. A boltozat homoru süvegei kék alapon aranyustra brokátszerű díszet kap-

tak, ami az egész boltozatsüvegnek szinhangulatát a hajóban zöldessé tette, a szentélyben s ötétkéessé. A lenyuló boltozatiévek világoszöld és fehér színűekkel pompás gazdag barokk korintusi levél, és cartouche díszet kaptak, világos, halvány tónusban, mely fölemelődötté, könnyeddé teszi a boltozatot, amire a nem nagy magasságú templomnál valóban szükség is volt. Nagyon szépen kontrasztol a mennyezet világos pompája a falak sötétebb márványozásával, melybe gazdag barokk levéldíszükkel mélyen alányúl a console végződésű boltív-szárnyak. Azonban minderről nem olvasni kell, hanem látni kell a szép harmonikus interieurt s azért még csak annyit jegyzünk meg, hogy a régi oltárokat tónusban az egész templom színeivel összehangolták s hogy azoknak csupán kitisztított, de régi szolid munkájú aranyozása az újság impresszióját teszi.

Még néhány szót a kifestés történetéről. Túry februárban kapta a megbízást a káptalan-tól, melynek tavasszal mutatta be a terveket; a kartonokat augusztus elején fejezte be, a helyszíni kivitelhez pedig augusztus közepén fogott hozzá. Két és fél hónap alatt végezte el az egészet. A falképek technikája a kazein-festés mely most a monumentális művészetben nagy elterjedtségnek örvend.

A kitűnő művésznek, ki szívvel-lélekkel csüggött magasztos feladatán, hálás örömmel gratulálunk, de a maecenásoknak, a plébánosnak és az ujjvárosi híreknek nem kevésbé. Fizzessen meg Szent László király mindazoknak, akik dicsőítésében buzgólkodtak!

Az osztrák delegációiból. Az osztrák delegáció tegnap délelőtt végzett a számlájával Egész című előterjesztést intéztek el s elküldték üzenetüket a magyar delegációnak, mely délután tartotta záró ülését. Az osztrák delegátusok haza is utaztak. A delegáció a haditengerészeti költségvetés tárgyalásával kezdte munkáját. A tengerészeti költségvetést elfogadták. Nevezetesebb felszólalás a közös számvevőszék, a pénzügyminiszterium s a zárószámadások tárgyalásánál sem volt s a delegáció lovag Mandevsky hosszabb bucsubeszéde után, melyben az egységes birodalmi gondolat kialakulását kívánta, befejezte tanácskozásait.

A bosnyák küldöttség a királynál. A király tegnap délelőtt 11 órakor a boszniai és hercegovinai szerb önálló néppárt küldöttségét fogadta. A küldöttség dr. Dimitrijevic Lázár szerajevói orvos vezetésével a következő tagokból állott: Konics Vidak kézműves, Jokanovic Risztó szerb ort. lelkész, Njeko Márk földműves, Kosarac Péter földműves, Miladinovic Száva tanító, Todorovic Micó kereskedő, Stanojlovic Márk földműves, Perkovic István földműves, Dimitrijevic Demeter szerb ort. lelkész, Kiadár István kereskedő, Markovic András földműves, Tovirac Lukács földműves, Dujkovic György földműves, Rosics Spiró kereskedő, Trkulja Illés földműves, Jovanovic Milán szerb ort. lelkész, Vrnoicsnic Damján földműves.

A Szent László-templom megnyitása.

A köztemető kápolnájának megáldása.

A nagyváradi-ujvárosi kath. híveknek kettős ünnepük lesz ma.

A díszesen kifestett Szent László-templomot ma nyitják meg újból s ma áldják meg az ujjvárosi köztemetőben épített díszes kápolnát, amely *Sztarill Ferenc* építész ízesítését és szak tudását dicséri.

A Szent László-templom remek freskóit, valamint a templom dekoratív festését tegnap a káptalan képviselőiben megtekintették dr. *Karsch Lollion* és dr. *Kardosonyi János* kanonokok s a festőművészekről átvették a kitűnően teljesített munkát. A tegnapi nap folyamán a közönség köréből is sokan megtekintették a templomot s mindannyit meglepte a pompás színhatás és a freskók művészi szépsége.

Az új temető-kápolna a Rulikovszky-köztemetőben, b. e. *Steinberger Ferenc* kanonok sirboltja felett emelkedik, karcsu tornyával.

A kápolna már messziről kiemelkedik a magas fák közül. Ércfedésű 25 méter magas tornya ragyogóan üt el a környék szürke harmóniájától. A kápolna renesanc stílusban épült, 13 méter hosszú s szélessége 8 méter. Szilárd anyagból készült az egész épület. A tetőzet cseréppel van fedve. A bejáratnál mindjárt jobbra lépcső van, mely a toronyba vezet, balra kis sekrestye van. Az előcsarnokból a kupola-csarnokba lehet jutni. A kupola-csarnok 8 méter magas. Két-két padosor van benne. Jobbról s balról emléktáblák jelzik az ide temetkezett Steinberger kanonoknak és édes anyjának nyughelyét. A kupola-csarnok a szentélyben végződik, ahol kis oltár van jelenleg egyszerű fakesztel.

A kettős ünnepséget: a templom megnyitását és a temetőkápolna megáldását együttesen ünneplik meg.

Az ujonnan kifestett Szent László-templomban ma, vasárnap reggel 8 órakor dr. *Vucskics Gyula* esperes-plébános tartja a szent misét. A szent mise alatt az ujjászervezett kir. kath. *tanítóképző* intézet négyes kara magyar egyházi énekeket ad elő, *Nevoráll István* intézeti ének- és zenetanár vezetése alatt.

A szent mise végeztével körmenettel kivonulnak a Rulikovszky temetőbe, néhai *Steinberger Ferenc*, volt tanítóképző-intézeti igazgató és nagyváradi kanonok sirboltja felett épített temetőkápolna megáldására. A körmenetet dr. *Karsch Lollion* apátkanonok vezeti, valamint ő végezi a kápolna megáldását is, mely után az első szent misét tartja és alkalmi beszédet mond az új kápolnában. Az ünnepélyes szent misén újból a tanítóképző-intézet dalárdája énekel. A sirbolt megáldása alkalmával a *tanító-egyesület énekkara* ad elő alkalmi énekeket. A kegyeletes ünnepélyen részt vesznek a tanügyi körök. Az orsz. kath. tanügyi tanácsot, melynek a megboldogult egykor elnöke volt, e hivatalában utódja dr. *Szentgyörgyi József* Károly, apátplébános képviseli. Az apátplébános azonban csak délután érkezik Nagyváradra s így este a litania előtt teszi le Steinberger Ferenc

HÖLGYEK!

A legdivatosabb és legújabb szabásmintáim megérkeztek. Személyzetemet a főváros elsőrangú szalonjaiból hozattam. — A munkáért kezesiséget vállalok. —

ROTH ADOLF női szabó
NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCA 11. SZÁM.

hamvai fölé az orsz. kath. tanügyi tanács korszoruját.

Másnap, hétfőn reggel 9 órakor pedig az apátplebános gyászmisét mond az új temető-kápolnában, hol Halottak napjain már 8 órakor is lesz szent mise.

Ma, vasárnap este vonul ki a Szent László-templomból a körmenet a Rulikovszky-temető új kápolnájához, ahol litánia lesz.

Mától kezdve a Szent László-templomban a régi rend szerint lesznek naponként a szent misék és más ájtatosságok.

UJDONSÁGOK.

Mindenszentek — Halottak napja.

Ma, vasárnap Mindenszentek napját üli a kath. egyház, — holnap pedig halottak napja lesz, — a temetők ünnepe.

A sirkertek benépesednek s kiki felkeresi szerettei sírdombját, hogy kegyeletes érzéssel áldozzon emléküknél. A sírokon kigyulnak a gyertyák és mécsesek s buzgó ima száll a Magasságbelihez a halottakért. Ez ünnep a halottaké s emlékeztető a mulandóságra: Porból lettünk, porrá leszünk!

S a csillogó mécsesek és gyertyák özöne között emelkedik ki a temetőben a Megváltás jele: a szent kereszt s hirdeti a sívár ember legnagyobb reményét, boldogságát: a fel-támadást!

Nagyvárad város közönsége ez évben is kegyelettel ünnepli meg a halottak emlékét ma este. A temetők sírhantjait kivilágítják s az ifjúság és a közönség elzarándokolnak kiválóbb halottaink sírjaihoz.

A tanítóképző intézet kegyelettel adózik az intézet egykori igazgató, *Nogely István* nagyvárad kanonok emlékének. Ezért a tanári kar vezetésével kivonul d. u. 4 és fél órára az olasz-i róm. katolikus temetőbe. Boldogult igazgatója sírjánál az intézet növendékei nevében *Pleyer Ernő* fog emlékbeszédet mondani és koszorút helyezni a kivilágított sírra.

A beszéd előtt és után az ifjúsági énekar *Laszczi Ernő* tanítóképző-intézeti tanár vezetésével gyászdalokat énekel.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia ifjúsága délután négy órakor gyülekezik az akadémián s onnan indul a menet Szigligeti Ede szülőházához, ahol *Gerő Gusztáv* másodéves joghallgató mond beszédet. Szilágyi Dezső emléktáblájánál *Czelláth Árpád* IV. éves, Nagy Sándor emléktáblájánál *Vécsey Kálmán* I. éves, Szacsavay szobránál *Liszkay Kálmán* I. éves, Rulikovszky Kázmér sírjánál *Sebestyén Gyula* IV. éves joghallgatók mondanak beszédet. Innen átvonul a menet az olasz-i temetőbe, ahol az akadémia elhunyt igazgatói, tanárai és hallgatói sírjánál mondanak beszédet *Pató Sándor*, *Liszkay Kálmán*, *Sebestyén Gyula*, *Gerő Gusztáv*, *Vas Árpád*, *Vécsey Kálmán* joghallgatók.

Csak egy virágszálat!

Halottak estéjén a temetők kapuin gyűjtő-perselyeket helyezünk el azon kérő szavakkal, hogy:

»Adakozzunk a városi szegény tüdőbetegek részére.«

Halottak napján fordulunk a közönség nemmes szívéhez; azon a napon, amidőn kegyelet nyilatkozik meg az elhunyt hozzátartozók emléke fölött; azon a napon, amidőn fájdalom érzése fogja el a szíveket, látván a sírok előtt a kérelhetetlen enyészetnek romboló pusztításait, amely szívtelenül, lelketlenül szakítja széjjel a leggyöngédebb érzelmeket.

A tüdőbetegség ellen az emberiség felvette a küzdelmet és enyhíteni törekszik ezen betegségek nemzetirtó pusztításait.

Ki tudná megmondani, hány sír állana üresen, hány szem maradna szárazon, hány munkás-kéz, szerető anya és gyermek maradt volna életben, hány családban élne tovább a boldogság, ha ezen gyilkos betegség ellen a segítség kellő időben érkezik és a pusztító kór rombolásai megakadályoztatnak.

Az igaz kegyelet, az őszinte emberszeretet nyilvánul meg abban, ha szegény beteg embertársainkon segítünk és megmentjük őket hozzátartozóiknak.

Bizalommal fordulok Nagyvárad város közönségéhez és felkérem, hogy a városi szegény tüdőbetegek segélyezésére irányuló humánus törekvéseinket kegyes adományaival támogatni és előmozdítani sziveskedjék.

Nagyvárad, 1908. október hó 25.

Rimler Károly
polgármester.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, — kiknek előfizetésük lejárt, — sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lap további küldése akadályba ne ütközzék.

* **A király elutazott.** Két hónapi budapesti tartózkodás után most ismét üres a királyi palota. Bezárulnak kapui s kitudja mikor nyillik ki ismét, hogy királyunk mehessen be rajta. Rég nem volt Magyarországon oly politikai élet mint most. Koronás főket fogadott a magyar király, hogy lebonyolítsa velük a most az egész világot érdeklő balkáni kérdéseket. A király tegnap délben 12 óra 30 perckor a nyugati pályaudvarról Bécsbe, onnan egyenesen Schönbrunnba ment. A király kivánságának megfelelőleg sem Budapesten, sem Bécsben a pályaudvarokon semmi nemű ünnepség sem volt. Budapesten a főpolgármester, a főkapitány *Ludvig Gyula* államtitkár elnökgazgató és *Daróczy állomásfőnök* jelent meg a pályaudvaron. A király rövid ideig beszélgetett az urakkal. A főkapitánynak azt mondta, nagyon meg van elégedve, hogy a bankrablókat oly gyorsan elfog-

ták. Pont fél egykor indult el az udvari vonat Bécs felé.

* **Papszentelés.** *Felser Antal* felszent. püspök, káptalani helynök ma, vasárnap reggel egyegyed 8 órakor *Kendrella Kálmán* végzett theologust diakonussá, november 4-én pedig áldozárrá szenteli. *Kendrella Kálmán* tanárjelölt a kolozsvári egyetemen. A szentelés a székes-egyházban megy végbe.

* **A katonák esküje.** A folyó évi októberben bevonult katonai ujoncok ma, november 1-én teszik le ünnepélyesen az esküt. A nagyvárad csapatok ma reggel kivonulnak a *Ferenc József* huszárlaktanyába, ahol táborig mise lesz; majd *Trebicsky Ferenc* r. kath. és *Papp János* gör. kel. táborig lelkészek felesketik az ujoncokat s beszédet intéznek hozzájuk. Az eskü-léttel nagy katonai pompával megy végbe.

* **A debreczen-nagyvárad vasut.** A debreczen-nagyvárad vasut támogatása ügyében a kereskedelmi miniszterhez vezetett küldöttség eljárásának eredményéről *Glacs Antal* főispán most fogja tudatni az alispánt. Ez értesítés szerint a kereskedelmi miniszter igen szívélyesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy kérésüket teljesíteni fogja, sőt ez irányban azonnal megtette az intézkedéseket.

* **A tisztviselők lakbér-ügye.** A nagyvárad tisztviselők Otthona tegnap este 6 órakor saját helyiségeiben rendkívüli látogatott választmányi ülést tartott. A mindvégig érdekes tárgysorozatnak s ennek kapcsán kifejlődött magvas vitának legkiemelkedőbb pontja a nagyvárad állami tisztviselők lakbérének kérdése volt. A választmány tagjai között egyhangulag az a vélemény alakult ki, hogy Nagyváradnak a 90 %-os lakbérössztályba leendő besorozását mindenképp biztosítani kell annyival inkább, mert az osztályozás 10 évre szól s ennek folytán ha Nagyvárad most mellőztetné, lefokoztatná, az állami tisztviselőket hosszú időre helyrehozhatatlan hátrány sújtaná. Nagyváradnak az új lakbérrendszerbe való beillesztése november hó folyamán fog eldőlni. A tisztviselők Otthona feladatához híven, melylyel a tisztviselők ügyét minden alkalommal felkarolta most is a 12-ik órában újra kész lendíteni ezen a fontos ügyön s egyhangu lelkésedés kíséretében elfogadott határozattal kimondta, hogy *Glacs Antal* főispánhoz, *Szokoló Tamás* és dr. *Halász Lajos* országgyűlési képviselőkhöz küldöttséget meneszt, mely felkéri az illetőket, hogy befolyásukkal még az utolsó pillanatban is hathatósan támogassák a nagyvárad állami tisztviselők igaz ügyét. A küldöttség tagjai *Pap Miklós* pénzügyigazgató vezetésével *Koltai Győző*, *Debreczy Imre*, dr. *Katona József* és *Makay Győző*. A küldöttség legközelebb fog eljárni megbízatásában.

* **A főmérnök megrendelése.** A városi tanács tegnapi ülésén tárgyalásra került egy számla, amely szerint a Templom-tér rendezésénél a szegély-gránitok ötezer koronánál nagyobb összegbe kerül, holott a költség-előirányzat 2000 koronán felüli összegben lett megállapítva. Erre nézve felvilágosító jelentést kérnek a főmérnök-

Fiuk! — Menjünk Klein Sándor és Vilmoshoz Fő-utca —

Leányok! üzeltébe vásárolni, kapunk ott minden felszerelést ami szükséges, hogy az iskolában rendes tanulók lehessünk. Iskola-táskák 23, könyvszijak 20, tentatartók 10, patent harisnyák 14, kötények 35, gallérok 5, ingek 70, koferek 1.—, keték stb

Grammophonok nagy választékban részletfizetésre is.

Intézetek részére teljes felszerelések.

től. Ez alkalommal szóba került, hogy a főmérnök még mindig, dacára a tanács határozatának, önként teljesít rendelkezéseket. Így a vízmű összes anyagszükségletét, minden kérdés és bejelentés nélkül rendeli meg. A tanács szigorú utasítást ad a főmérnöknek, hogy csupán a halaszthatatlan megrendeléseket teljesítheti, de minden más anyagot, így a vízműnél szükségességeket is ajánlat útján szerezzenek be s ezáltal szabad versenynek tért nyissanak.

* **Az eltűnt 2000 koronás betét-könyv.** A nagyvárad kapitányi hivatal iparügyi osztályában eltűnt akták és 2000 koronás takarékpénztári könyv ügyében a tegnapi napon megérkezett Tasnádról Róth Róza vallo-mási jegyzőkönyve. E szerint Róth Róza be- ismer annyit, hogy ama bizonyos 2000 koronás betéti könyvet látta Fülöp Izsáknál, de ta- gadja, hogy ezt tőle elvette, vagy átvette volna. A rendőrség ezzel a nyomozati eljárást befe- jezi s ma vasárnap reggel Fülöp Izsák átkísér- tetése mellett az iratokat a kir. törvényszék vizsgálóbírájához átteszi.

* **Dolezal főhadnagy temetése.** Ka- tonai pompával, mintha diszkivonulásra vezé- nyelne, kísérik ma a sírjába egy fiatal katonát. Pár napja ragyogó egyenruhában, boldogságtól ragyogó szemekkel sétált fiatal, bájos meny- asszonya oldalán, a ki ma könnyes szemekkel int néma holttestének örök búcsút. *Dolezal* Alfréd főhadnagyt ma délután temetik a csa- patkórházból. Pár nap előtt került oda bizó reménységgel. Egy kis pattanást karcolt le az arcán s az a karcolás megölte. Vérmérgezést kapott, a melyet csak akkor vett észre, mikor már nem tudott rajta segíteni a tudomány. A csapatkórházban, a melynek ablakai alatt most hullanak a fák levelei, kereste fel a halál an- gyalát. Egy hétig volt vőlegény, két napig volt beteg — s ma temetik. Rövid volt a boldog- sága, rövid a szenvedése — hosszú csak az a fájdalom lesz, a melyet egy bájos ifju leánya szívében, bajtársai kegyeletes emlékezetében hagy maga után.

* **Nem kerül előadó.** Említettük, hogy Nagyvárad város főszámvévője véleményezte, miszerint Nagyvárad városa a fürdővasut rész- vényéből, hozzájárulásképpen 100,000 koronát jegyezzen, a debrecen—nagyvárad vasútra pe- dig 50,000 korona elsőbbségi részvényt írjon alá. A városi tanács a kérdést kiadta a pénz- ügyi szakbizottságnak. A két vasut ügye azon- ban nem kerül a november havi közgyűlés elé, mert a tanács tagjai nem vállalják most az előadói tisztet, túlhalmozott teendőkre való hi- vatkozással. Pedig a városi tisztikarnak még a látszatát is kerülni kellene, hogy a fürdővasut ügyét még mindig késlelteti.

* **A szinigazgató felebbezése.** A Szig- ligeti-színház alig nyolc évi fennállása óta, kü- lönösen belső felszerelésében és szinpadí sze- relvényeiben sokat kopott, avult, amiknek ki- javítása, pótlása felette szükséges és nem tol- ható a szinigazgatóra, aki eddig is már sok áldozatot hozott a színházra. Legújabbán egy szinpadí szőnyegvédő és szinpadí szőnyeg meg- újítását kérte a szinigazgató, de a tanács eluta- sította azzal, hogy ez a szinigazgató köteles- sége. Ez ellen felebbezett Erdélyi Miklós szin- igazgató. A szinpadí szőnyeg beszerzése a vá- rost terheli, mert a felszerelések alatt a buto- rok értendők csupán. Hivatkozik Erdélyi arra, hogy nagy áldozattal akkor vette át a színhá- zat, mikor a bukás szélén állott s ez által a

város 15000 korona követelését mentette és fizette meg; azonkívül 2000 koronát adott ki a szétnyíló bársony függönyre s jórészt neki kö- szönhető, hogy a színházat művészi nivóra emelte s hozzájárult a színügy állandósításához. A hirdetés függöny alig hoz jövedelmet s kész azt eltávolítani. Méltányos, igazságos eljárást kér a várostól s kéri, hogy a törvényhatóság változtassa meg a tanács határozatát.

* **Uj utcák burkolása.** Pár évvel ezelőtt építették ki Kórház-utca végén Petőfi-utcát, s a város kikötötte, hogy az utról és járdáról a háztulajdonosok kötelesek gondoskodni, mivel az új utca külterületen épült. A háztulajdono- sok most aszfaltjárdát kérnek s inkább hajlan- dók a költségeket a sajátjukból fedezni. *Kö- szeghy* József városi főmérnök az aszfaltjárda költségeit 6036 koronára számítja, de ebből a város tulajdonában levő régi temető előtti utca- vonal járdájára 1126 kor. 72 fillér esnék. A főmérnök javasolja, hogy az aszfaltjárdát épít- tesse ki a város, különösen ha a háztulajdono- sok az összes költségeket viselik. — Arany János-utcát ez évben nyitották meg Teleky- és Beöthy Ödön-utczák között. Pár ház már ki is épült az új utcán, de úgy a járda, mint az ut- test annyira járhatatlan, hogy a télen az ottani lakosok nem tudnak közlekedni. Ezért a fő- mérnök javasolja, hogy az uttestet Köröskövel, a járdát pedig pránit-szegélylyel, porondból építtesse ki a város. A költség 2775 koronára rúgna.

* **Megölte a borgőz.** Barta Lajos bihar- diószegi községi végrehajtó tegnapelőtt délután a szőlőjében lévő pincehelyiségbe ment ki, hogy a must forrását megnézzé. Utközben egyik barátjával találkozott, akit szintén kért, hogy kísérelje el őt, azonban eredménytelenül. Így Barta egyedül ment ki a pincébe. A pince aj- tóján nincs megfelelő szellőztető s bent a must a forrás közepén tartott. A pince telítve volt egészen szénásvával. A gyilkos gáz elkerülte a végrehajtó figyelmét s gyertyával kezében be- lépett a helyiségbe. A pince közepéig haladha- tott Barta, amikor szédülni kezdett s alétlan rogyott össze. A végrehajtó szerencsétlenségét csak másnap reggel vették észre hozzátartozói, amikor keresésére indultak s így akadtak rá a pincében, ahol már meg volt halva. A végre- hajtó halála az egész községben nagy részvényt keltett.

* **130 klgr. szivarvég a honvédek- nek.** Városunk tekintélyes polgára *Plander* Sámuel érdekes ajándékkal lepi meg a negy- vennyolczas honvédeket. Ugyanis 20 évi szor- galmas gyűjtése után 130 klgr. szivarvéget gyűjtött az agghonvédeknek, mely értékes ajándék megtekinthető Bumbera Imre utóda színház-utcai üzlete kirakatában.

* **A vasárnapi munkaszünet felfüg- gesztése.** A folyó évben Mindszent ünnepe vasárnapra esvén, a siroknak ezen ünnepnapon országszerte szokásos teldiszítésére való tekin- tettel — a Nagyméltóságú Kereskedelemügyi Miniszter ur az 1891. évi XIII. t.-cikk 3. §-ban biztosított jogánál fogva megengedte, hogy a f. évi november hó 1-ére eső vasárnapon virágok, koszorúk, gyertyák, mécsek és a sirok diszité- sére szolgáló egyéb tárgyak árusítása, illetőleg házhoz szállítása kivételesen egész napon át végezhető legyen. A sirok diszítéséhez nem használt tárgyak árusítása a mondott napon ön- ként értetőleg ugyanezen korlátozás alá esik mint más vasárnapon. Nagyvárad, 1908. októ- ber hó 31. A nagyvárad kereskedelmi és ipar- kamara: *Huzella Gyula* kir. keresk. tan. elnök, dr. *Sarkadi Lajos* titkár.

* **Hirtelen halál.** Péntek éjszaka fél 12 órakor a Németh Sándor szőlőjében alkalma- zott Takács Imre 20 éves báránfi születésű napszamos hirtelen rosszul lett s mire a men- tők kiérkeztek a helyszínére, meghalt. A halál oka kiderítése végett a hullaházba szállították.

* **Közös bajuszkötő.** Manapság, mikor az emberiséget egy olyan veszedelmes kór ti- zedeli, mely ellen alig tud védekezni a kifejlett orvostudomány, mint a tüdővész, sok oly dolgot nem vesznek figyelembe az emberek, melyek egyenesen terjesztői e kór bacillusainak. Minden- hol látjuk kiírva, hogy óvakadjunk a tüdővész- től, azonban ott, hol valóban vigyáznunk kellene, nem teszünk semmit. Így Nagyváradon most is szokásban van, hogy a borbély-üzletekben közös bajuszkötővel csinosítják magukat az emberek. Mily könnyen és kényelmesen ter- jeszkedhetik a veszedelmes bacillus egyik ember ajkáról a másikra költözököde. A legtöbb vidéki városban s a fővárosban is már rég be van tiltva a külön bajuszkötő al- kalmazása az üzletekben, de mi nagyváradiak, kik különben az újításoknak vagyunk a hivei, erre az okos gondolatra nem jöttünk. Felső- litjuk a tisztí főorvost, gondolkozzék az írottak felett s tiltsa be a közös bajuszkötő haszná- latát.

* **Elgázoltatta a saját fiát.** Okány községben súlyos kimenetelű baleset történt tegnap délelőtt. Gingye Sándor odavaló gazdál- kodó szekéren jött haza a mezőről. A haz- jövő embert 8 éves Ferenc nevű fia a kapu- ban várta. A megérkező kocsi előtt még nem volt kinyitva a kapu s a gazda a szekérről kiabált be, hogy nyissák ki. E közben a lovak valamitől megbokrosodtak s a közvetlen előttük álló kisiut elütötték. A megvadult lovak a gyermeket annyira összetaposták, hogy a sérü- lések következtében még a délelőtti órákban meghalt.

* **A megszöktetett 15 éves leány.** Tarkaicán egy 15 éves leányt szöktetett meg egy odavaló legény. A leány Ruzs Lapadánknak Ravéka nevű gyermeke. A még fejletlen gyer- meknek már régebb idő óta udvarolt Mogyoluj Tógyer fenesi legény. A legény látogatását a gyermek szülei mindenképpen ellenezték és amikor csak lehetett, mindig elzárták előle a leányt. Szerdán este a leány a kutra ment vizért ahol már várt reá a legény, akivel nyomban elindult Fenes felé. A leány megszöktetésére Ruzs Lapadát fellármázta a rokonokat és a legény üldözéséhez fogott, ami azonban nem járt ered- ménnyel, mert a legény Fenesről magával vitte a leányt más vidékre. A szökevények felkere- sére a beéli főszolgabíró most körözést adott ki.

* **Eltűnt kékítő-árus.** Szabó Józsefné Szász Rozália 22 éves fiatal menyecske volt Sarkadon. Szegény ember volt az ura s így neki is meg kellett fogni a dolog végét. Amíg a férje napszámra járt, addig ő kékítő árusított. A szomszédos falukat járta végig, mindenütt árusítva az olcsó folyadékot. A múlt hó 12-én a fiatal asszony Sarkadról Okányba ment s az- óta nyoma veszett. Férje az első napokban egyedül kereste az eltűnt asszonyt, azonban nem járt eredménnyel, míg végre is a beéli fő- szolgabíróhoz fordult támogatás végett. Az el- tűnt asszony keresésére most széleskörű nyo- mozást rendeltek el annál is inkább, mert a körülmények után ítélve Szabóné bünténynek esett áldozatul.

* **A féláru jegyes igazolványok vál- tása.** Az állami és törvényhatósági tisztviselők, továbbá az állami és törvényhatósági nyugdíjasok

féláru vasuti jegy váltására jogosító arcképes évi igazolványai a jövő 1909-ik évre leendő érvényesítés végett a magyar kir. államvasutak igazgatóságához (Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 73.) már folyó évi október hó 15-től kezdve beküldhetők, legkésőbb azonban december hó 31-éig okvetlenül beküldendők. Azoknak az igényjogosultaknak, kiknek a folyó évben arcképes évi igazolványuk még nem volt, a jövő 1909-ik évre azonban ilyen igazolványt maguk részére szerezni kívánának, az igazolvány kiállítását ugyancsak a fent jelzett időben kell kérelmezniük. Különösen figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az igazolványok érvényesítéséért és az újak kiállításáért járó 1 korona kezelési illeték m. kir. postabélyegeken rovandó le. A postabélyegeket a betérjesztendő névjegyzékre vagy kérvényre ragasztandók fel. Kézpénz vagy okmánybélyeg kezelési illeték fejében nem ragasztatik fel. Ez alkalommal a nyugdíjasokat arra is figyelmeztetjük, hogy a folyamodványon a lekhelyükre illetékes közgazgatási hatóság által igazoltatni kötelesek azt, hogy semmiféle díjazott tisztséget vagy fizetéssel járó hivatalt nem viselnek. Budapest, 1908. szeptember hó 24. A magyar királyi államvasutak igazgatósága.

* **Délelőtti hangverseny.** A háziezred zenéje ma vasárnap, f. évi november 1-én délelőtti szolgálatilag eltölgalva lévén, a »Pannonia« étterem törekvő tulajdonosa máris intézkedett, hogy ezen a napon délelőtti az ő kedves vendégei mégis kellemes szórakozást találjanak, mert Bura Károly a közkedvelt primás és elsőrendű zenekara fog vasárnap délelőtti a »Pannonia« éttermekben hangversenyt tartani. Bura Karszi zenéje kárpótolni fogja a Pannoniát látogató közönséget az elmaradt katonai hangversenyért. Este pedig szintén ő játszik a télikertben. A dus műsorban a klasszikus zene is képviselve van.

x **A következő szerencse.** Hiába mondjuk általánosságban szeszélyesnek, kiszámíthatatlannak a szerencsét, sok esetben éppen megfordítva van a dolog. Sokszor szinte nem hűséggel szegődik a jó szerencse egy helyre és rendületlenül állandó is marad. Jó tanúság erre a budapesti Gaedicke-bankház, mely mint a m. kir. szab. osztályorszájáték főeljárásítója, az egész országban szinte közmondásosan ismert állandó szerencséjéről. Sok millióra megy az összeg, melyet a bankház szerencsés ügyfeleinek juttatott és a most lezajlott sorsjátékban is számtalan nagy nyereményt fizetett ki váratlan boldogságára sok családnak. A Gaedicke A. bankház (Kossuth Lajos-utca 11.) ezen páratlan szerencséje, meg az a gyors, pontos ügykezelés, melyben itt a vevőnek része van, könnyen megmagyarázzák óriási forgalmát és kedveltségét.

* **Mozgófényképek a Korona-kávéházban.** Ma szombat, vasárnap és hétfőn a következő képek lesznek bemutatva: 1. Banditák. 2. Friss levegőt minden áron. 3. Tengerész szerelme. 4. A megtért halála. 5. Fokozatos felforgatás. 6. Pali tanonc évei. 7. Szicília vidéke. 8. Bolgár fejedelem Budapestre érkezése. 9. Fa ember. — Kezdeté este 9 órakor. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel: Klein Lajos kávé.

* **Tánciskola.** Kovács Tivadar balletmester a párisi táncműv. okl. tagja ez évben nov. 1-én nyitja meg táncintézetét a »Zöldfa« szálloda nagytermében. Az idei szezonban rendkívül sok bájos ujdonság kerül oktatásra, azonkívül az egész konografiai táncművészet és testesthetika. Külön gyermek csoportok, kiad és esti tanfolyamok, boston kurzusok. Védnöksegek alatt álló csoportokhoz való beosztás iránt értekezhetni lakásomon Schlauch-tér 2. hol egyszermind az összes kurzusokra már most lehet beiratkozni.

* **Uj vendéglő.** A volt »Kecskeméty féle« vendéglőt — mely a vidékiek kedves találkozó helye Strobl Fános vendéglős vette meg. Nagy helyiségek. Kitűnő borok és frissen csapolt kőbányai sör hideg és meleg ételek állandóan kaphatók.

* **Nagy művészi előadás a Nemzeti-éttermében (Kert-utca).** Szombaton és a következő napokon elsőrangú és kiváló művészekből és művésznőkből álló társaság által rendezett előadások fognak tartatni. Közreműködnek: *The Two Charleis*, angol zene exentrikusok. *Les 3 Morgé*, mű tornászok. *Carles*, ének és kuplékirály, ki igen népszerű ismerősünk még a Vilson eirkuszából. *Annie*, szenzációt keltő Cake Walk táncosnő. *La Belle Bogdán*, elsőrangú sodronyművésznő stb. — Az előadások mozgófényképekkel lesznek, mint rendszeren egybekötve szabad bemenettel. Szíves látogatásért esedezik az igazgatóság.

* **Borsalino őszi kalap ujdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

IRODALOM.

Karének-iskola megnyitása. Zeneértők előtt értékes vállalkozásról ad hirt mai rovatunk. Patzkó Aladárné urasszony, városunk finom zenei izléséről ismert mesternője, karének iskolát nyit. E vállalkozás szükséges voltát azok érzik és méltányolják leginkább, akik hangversenyek rendezésekor dilettánsokkal karéneket tanítottak be, vagy akik a próbákat hallgatták s tapasztalhatták, mennyire járatlan e téren a zeneértő ifjuság: miután karéneket gyakorolni eddig városunkba alkalma nem volt. Külföldön már a kis városokban is állandó női és vegyes karok vannak, erre külön állandó karmesterük tanítja be hírneves zeneirók műveit; régi és modern művészi karénekek, daljátékok és oratriumokkal lépnek minden nagyobb ünnepély alkalmával a nyilvánosság elé. E tekintetben hazánk nagyobb városai is régen tul szárnyaltak már bennünket. Kolozsvár, Arad, Szeged, Brassó stb. sőt még a kis Lugos is, hol már tíz év előtt műkedvelő énekkar adott elő klasszikus karénekeken kívül egyfelvonásos operát és értékesebb operetteket. A mi hátramaradt zenei viszonyainkról kellő fogalmat szerezhet az, akinek alkalma van az ifjuság összejöveteleire — ugynevezett zsúrjaira — a primitív zenei és ének produkciókat hallani. Egy pár magyar dal helytelen letétben rettenetes tremolókkal, mely valóságos merénylet a jóízű ellen, ezenkívül tisztavirágéltű, üres, piaci kuplék s a színházban hallott értéktelen operett-dallamok majmolásán kívül — pár zeneileg művelt családot kivéve — alig hallani egyebet. Ha valahol értékes műkedvelői énekprodukciónak van, az a székesegyház hivatásos, képzett énekesinek segítségével nélkül el sem képzelhető. Hány szép hang kallódik úgy el nálunk, hogy nincs alkalma és módja a kiképzésre: pedig hány szegény uri leány található alkalmazást és megélhetést székes-templomok, operaházaknál, magántanintézeteknél, mint énekmesternő, vagy mint hangverseny-énekesnő. A most megnyitott karének iskolában gyakorlott mesternő vezetése mellett, ki évekig volt székesegyházi énekesnő s időnként több fővárosi énekmesternő előadásait hallgatta, valamint a karénekek betanítását nevesebb fővárosi karmestereknél tanulmányozta, alapos kiképzést nyerhet, a ki szép hanggal és tehetséggel meg van áldva. Örömmel adunk hirt tehát a zenei művelődésünket elősegítő vállalkozásról, valamint arról, hogy előkelőbb uri asszonyok és leányok magánaton annyian jelentkeztek, hogy e hó 8-án vasárnap délelőtti a karének iskola megkezdődik. Patzkóné urasszony ambíciója és fáradhatatlan szorgalma úgy hisszük, szép eredményt fog elérni most a nyilvánosságban azzal, amit magán tanítványaival már évek óta folytat: a klasszikus énekek és karénekek szakszerű betanítását s ezek megkedveltetését szélesebb körben. Nevesebb zeneértők közül többen fognak járni az előadásokat meghallgatni s úgy ezeknek, valamint azon kartársainak, kik énekiskoláját már létesítés előtt szellemi támogatásban részesítették, ez uton mond köszönetet Patzkóné urnő, ki az év végével nyilvános hangverseny keretében fogja bemutatni énekiskolája növendékeinek haladását. Tanulásra azok vétetnek föl, kik 16 ik

életévüket elérték, a zene alapelemeivel tisztában vannak, valamely hangszer játszanak és jó zenei hallásuk van. Órák hetenként kétszer tartatnak: pénteken délután 5—7-ig, vasárnap délelőtti 10—11-ig. Tandij kezdőknek egy évre (tiz óra) 30 korona, azoknak, akik már énekelni tanultak 20 korona. Ezen tandijak havonta is fizethetők. Helyiség: Tisza Kálmán-tér, Rádl ház. Bejárat: Jakab Mihály-utca, ev. ref. női tanítóképezde mellett.

Felolvasó ülés a Szigligeti Társaságban. A Szigligeti Társaság a f. é. november 8-án, vasárnap d. e. 11 órakor a kir. jogakadémia dísztermében felolvasó ülést tart, melynek műsora a következő: 1. Endrődi Béla: Költemények. 2. Rádl Ödön: Genf. (Utirajzok.) 3. Dr. Lázár Béla: Munkácsy-Leibl-Szinyei-Merse. (Műtörténeti ismertetés.) A társaság külön meghívókat nem bocsájt ki s a felolvasó ülésen minden érdeklődőt szívesen lát.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap délután: Rab Mátyás.
este: Ocskay brigadéros.
Hétfő: Koldus diák.
Kedd: Szultán.
Szerda: Tatárjárás.
Csütörtök: Naftalin.
Péntek: Csodagyerek.
Szombat: Koldus diák.
Vasárnap: délután Gyermekek. Este: A hadnagy ur (premier.)

A mai előadások. Ma délután fél-helyárral Rajna Ferenc nagyhatású látványos operettjét a Rab Mátyást adják elő. A mult szezonban nagy sikert ért darabban az egész operett ensemblé játszik. Este Ocskay brigadéros adják elő új betanulással. Ez alkalommal egyszermind Somogyi Károly emlékezetének is áldoz a színház igazgatósága, amennyiben Ocskay brigadéros a megboldogult igazgató parádés szerepe volt.

TÁVIRATOK.

A balkáni események.

— Törökország fegyverkezése. —

Berlin, október 31. Konstantinápolyból jelentik: Törökország folytatja a fegyverkezést. Nagy jelentősége lehet esetleg a Törökország és Szerbia közt folyó tárgyalásoknak, minthogy Szerbia Törökországnak teljes katonai szövetséget ajánlott fel. Kétségtelen, hogy Törökország ezeken a tárgyalásokon a szerb tűzértséget mint igen figyelemreméltó tényezőt fogja tekintetbe venni.

Törökország hangulatát az a közlés is befolyásolja, hogy Bulgária november hetedikén megkezdte tartalékosainak elbocsátását. Ebből az következhetik, hogy Bulgária immár maga is belátja, hogy a fegyveres eljárásra alkalmas perccel elszalasztotta. Ugy látszik, hogy Törökország a szükséges pénzüsszegekkel is rendelkezik, mert a hadicélokra szolgáló kölcsönt nem nagyon sürgeti. Általában az a benyomás, hogy a portának szükség esetére nagyobb pénzüsszeget ajánlottak fel.

London, október 31. A »Standard« jentli pétervárról: A kormány mindent elkövet, hogy György szerb trónörökös látogatásának

magán jellegét hangsúlyozza. Így a trónörökös rendes vonaton, nem pedig udvari vonaton érkezett a pályaudvarra, hol nem állítottak fel tiszteletére diszszázadot. A téli palotában sem állt ő ama lakosztály előtt, melyben a trónörökös lakik. Péter király levelét és a küldött rendjelet nem a trónörökös, hanem Pasics fogja a cárnak átnyújtani.

Igazságszolgáltatás.

A püspök zsarolói.

A tegnapi nap folyamán kellett volna ítéletet mondani a kir. törvényszéknek Pázmány Mariska és Pázmány Lajosné felett, kiket Fetser Antal felsz. püspök jelentett föl zsarolás miatt.

Ember Géza elnökle mellett össze is ült a törvényszék, azonban tárgyalásra nem került a sor, amennyiben a két vádlott védője előzőleg lemondott s mivel az egyik vádlott betegség miatt meg sem jelent.

Baróthy Pál kir. ügyész indítványára határozatilag kimondotta a törvényszék, hogy a bizonyítékok kibővítésére több új tanu kihallgatását rendeli el. Ezzel aztán a tárgyalás elnapoltatott. A vádlottaknak a törvényszék nevez ki hivatalos védőt.

Gyilkos szurás.

Tegnap délelőtt mondott ítéletet a kir. esküdtbiróság Sipos Lajos és Buzgó János felett, kik május havában agyonszúrták Elek Gábort egy korcsmai verekedés alkalmával. Az esküdtek bünsnek mondván ki Sipost súlyos testi sértés vétségében, Buzgót pedig bűnsegédkezésben s így a törvényszék ez alapon Sipost 5 évi börtönre, Buzgót pedig 2 évi börtönre ítélte. A védők semmiségi panaszt adtak be.

NYILTTÉR.

Dr. Mayer László

városi tisztí orvos

lakását: Nagy Sándor-utca 1. sz. alá I. em.

h e l y e z t e á t.

KÖZGAZDASÁG.

Reformok az állat egészségügyekben.

Kauta Mihály vármegyei főállatorvos első körutja alkalmával arról győződött meg, hogy a megyében igen gyakran előforduló sertésvész fő oka tulajdonképpen a sertéstartó gazdák hanyagságában keresendő. Ugyanis a sertésvészben elhullott jószágok helyeit egyáltalán nem dezinficiálják. Ezért a mulasztásért az egész községre nagy veszteség hárul. Ugyancsak a körut alkalmával tapasztalta a főállatorvos, hogy a szarvasmarhahus árulásában a mészárosok szintén nem szabályszerűleg járnak el. Egyes községekben pedig a mészárosok valóságos utaznak a növénydek szarvasmarhák vágatására, holott ez törvényellenes, mert a jószágállományra igen rossz kihatással bír. A főállatorvos mindezekről jelentést tett az alispánnak, aki a megye hivatalos lapjában most

közi az erre vonatkozó intézkedését. Ebből kiemeljük a hatósági mészárszékek ügyét. Eddig ugyanis a legtöbb községben nem volt hatósági mészárszék, az alispán most elrendelte, hogy ott, ahol gyakori a szarvasmarha vágatás, hatósági mészárszéket állítsanak fel. A többi hiányok pótlását szintén elrendelte az alispán.

A gyárosok értekezlete. Az Országos Gyáripárosok szövetségének nagyváradai fiókja november 8-án értekezletet tart. Az értekezleten jelen lesz Hegedüs Loránd és Hatvani Nagy Sándor, akik a gyáripárosok érdekében készített törvényjavaslat tárgyában fognak különböző előterjesztéseket tenni.

A szerkesztésért felelős

DR. VUCSKICS GYULA.

Vendéglő átvétel M.-Csékén.

Tisztelettel értesítom Nagyvárad és Biharvármegye közönségét, hogy a **magyarcsékei vendégfogadót** átvöttem és azt november hó 7-én fényes **ünnepiavalmossal** megnyitóm.

Minden törekvésem oda fog irányulni, hogy a nagyérdemű utazóközönség érdeklődését teljes mértékben kiérdemeljem.

Kiváló isztelellet

SCHAFFHAUSER MIHÁLY,
vendéglős.

**Kényelemmel berendezett
szobák.**

Jó konyha! Kitűnő italok!

!!! Idei akác méz !!!

NAPONTA friss tea-vaj ::

NAPONTA frissen pörkölt kávék

NAPONTA legizletesebb francia faj

csemesegszőlő szátkülés.

BORNYOMÓ ZSÁKOK,

ÜRMÖSÁGYHOZ szükséges anyagok. Nemkülönböztetve es friss fűszerárak a legelőnyösebben beszerezhetők

MEZEY JÁNOS ÉS TÁRSA

fűszer és esemege üzletében Szent László-tér nagyváradai takarékpénztári épület. Telefon 249.

! Friss töltésű ásványvizek.

Mindszentek napjára

sirkoszoruk nagy mennyiségben és választékban, valamint menyasszonyi és alkalmi csokrok minden kivitelben, bámulatos olcsó árban kapható fő-utcai virágcsarnokomban (Weiszlovits-ház.) Ugy-szintén legnemesebb

100.000 darab gyümölcsfa

valamint

200.000 drb szőlőoltvány

az ismert legjobb fajokban, igen jutányos árban, szállításra készen.

Kiváló tisztelettel:

Farkas József várad-velencei műkerteszeleteli telep tu-
Telefon 164. szám. — lajdonosa.

Nagyvárad város rkápit. hivatalától.

20731—908.

Arverési hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint elsőfoku iparhatóság közhírré teszi, hogy a Horvát Emánnel Szent László-téri zálogkölcson ületében a lejárt és meg nem hosszabított, illetve ki nem váltott zálogtárgyak folyó évi november hó 11-ik napján reggel fél 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adatni.

Ezen árverésről az érdekelt elzálogosítók oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételszámai a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1908. október 30.

Gerő.
r. főkapitány.

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban.

Globusz

fémisztító
kivonat

minden más tisztítószer felülmul

Hirdetéseket

jutányos áron vesz föl

a kiadóhivatal.

Szent László-nyomda

Szilágyi Dezső-utca 5.

Téli fürdő cura

a Félis-gyógyfürdőben!

Európa leggazdagabb természetes forró és meleg kénes hőforrások, hőfok, — 49°C — 17 millió liter víz, napi mennyiség. Csúsz, (Reuma) köszvény és hőrbajok stb. ellen. Fürdő és ivó gyógymód. Szobák-ból a fürdőkben vezetett zárt folyosók állandóan fűtve vannak, bármily időben meghülés veszélye nélkül lehet a curát eredménnyel használni. :: :: :: :: ::

Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, szoba, fűtés, világítás és fürdés **naponként 7 korona.**

Vasut állomás, pósta, távirda, interurban telefon, a fürdő telepen.

Prospektust ingyen küld az Igazgatóság.

Közgazdasági Bank Részvénytársaság Nagyváradon.

Belépési felhívás.

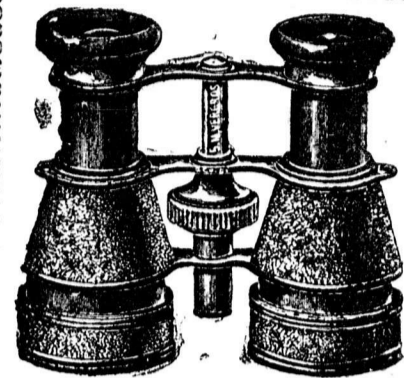
A Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleky-utca 10) üzlet helyiségében **1 korona** szövetkezetet alakít.

„**Közgazdasági Koronás Takarékos és Hitel szövetkezet**” címmel, október hó 1-től kezdődő 3 évi időtartamra.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank részvénytársaság (Teleky-u. 10) üzlethelyiségében és a körözött aláírási ivenek eszközölhetők.

A heti egykoronás üzletrészek beszedését minden helybeli szövetkezeti-taglakására küldött óvadékkal bíró pénzbeszedő, szolgálja eszközli. A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseket a postatakarék pénztári útján portó mentesen teljesíthetik,

Közgazdasági Bank R.-T.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látzerésznél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközöltetnek!

!! Saját műhely!

Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kosztüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

A lelegegánsabb és legjobb kivitelű

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

ERTESITÉS.**Legolcsóbb bevásárlási forrás**

rőfös és divatáru-cikkekben

— Kossuth-utca elején —

Pollák Zsigmond

divatáruházában van, hol a **tulhalmozott nagy raktár** kissebítése végett minden itt fel nem sorolható cikkek **meglepő olcsó árban lesz árusítva.** — Tisztelettel

POLLÁK ZSIGMOND**LÉVAI MÁRTON**

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rkóczy-ut (saját-ház.)

Tötös MihályÉpület és diszmű bádigos mester
:: Bethlen-utca 36. szám. ::

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget hogy épület és diszmű bádigos munkáim mellett elfogadok teljes fürdő berendezéseket, szőkőkútakat és vízvezetékeket saját rezervával, ugyszintén házaknak egész éven át jókarban tartását.

Nagyobb vállalatnál költségvetéssel díjtalanul szolgálók.

Helybeli és vidéki telefon száma 386. Ugyan ott két tanuló felvétetik.

Belépési felhívás a Polgári takarékos és segélyszövetkezet 14-ik évtársulatába.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet 1909. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át vagyis 1911 év végéig tart. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenkint 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik s mindenki

megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyereséget hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 4% részét 6%-os kamattal mellet minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai chequelapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1909. január 1-től kezdődő 14-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1908. november.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet
Igazgatósága.

Az évtársulatok befizetéseit vasárnap kivételével a hét bármelyik napján eszközölhetők.

Ózmosóda vegytisztítógyár

Nagyvárad, Gilányi-utca.

Mos, vasal s vegyileg tisztít

Mindennemű fehérneműek mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítóknban női és férfi-ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakoszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját

— kocsijainkkal eszközöljük. —

Vidéki és városi telefon szám 398.

Tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelőanyag a COAKS.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a

G Á Z - C O A K S

mert a sulyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A Coaks ára jelenleg 5 kor. 20 fill. métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor azt a város belterületén métermázsánként 40 fill. fuvardijért házhoz szállítjuk és **beraktározzuk.** — Gázfogyasztóinknak azon kedvezményt nyújtjuk, hogy őket a téli saison alatt minden körülmények között ellátjuk coakssal.

Továbbá felhívjuk a t. közönség figyelmét a hosszas kísérletezés után teljesen bevált **lefele égő** gázizzólámpára (**Invert-égők**). Ezek **90 liter** gázfogyasztás mellett **100-120 H. gyertyafényt** adnak, tehát óránként nem egészen 3 fillérbe kerülnek. A legjobb invertégő üvegüveggel felszerelve **kilenc koronába kerül. Gázkandallók, gázfürdőkályhák, gázvasalók, főzők és kávépörkölők** nálunk beszerezhetők.

Nagyvárad, 1908. október.

Nagyváradai légszeszgyár.

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE.

Harmos János Naponta 3-szor
 :: pékmester :: friss sütemény.
NAGY-VÁRAD,
 :: Uri-utca. :: Sütések elfogadtatnak.

!! Előleges értesítés !!

Benrád Albert

mintaéttermei a Fekete Sas bérpalotájában NAGYVÁRADON.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget miszerint 1908. november hóban pazar fényvel és kényelemmel berendezett

éttermeimet megnyitom.

Minden törekvéssel azon leszek, hogy b. vendégeim legmesszebb menő kívánalmainak is eleget tehessek. Gondoskodtam magyar és francia konyháról bel- és külföldi, ugy-szintén saját termésű borokról a legjobb minőségű kőbányai sörökről, valamint feltűnést keltő finom kiszolgálásról. Ezen itt felsorolt előnyök mellett remélem a n. é. közönség szives bizalmát elnyerni.

Benrád Albert étterem tulajdonos,
 a »Fekete-Sas«-ban.

A m.-csékei járás főszolgabirójától.

Pályázati hirdetés.

Biharvármegye m.-csékei járáshoz tartozó, m.-csékei körben ujonnan rendszerezett II-od jegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Javadalmazása: 1600 korona törzsfizetés, s 400 korona lakbér. Az ügykörebe tartozó magán munkálatokért, a szabályrendeletileg megállapított díjakat szedheti.

Felhívom a pályázni kívánókat, hogy az 1883 évi I. t.-cz. 6-§ illetve az 1900 évi XX. t.-cz. 3 §-ában előirt képesítéseket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi november hó 20-ikán d. u. 5 óráig annyival inkább nyujtsák be, mert a később érkező kérvényeket figyelembe nem veszem.

A választást november hó 11-ik napján d. e. 9 órakor fogom Magyar-Cséke község házában megtartani.

A megválasztott II-od jegyző állását, 1909 évi január hó első napján köteles elfoglalni, ezen időtől kezdve jogosult a jegyzői illetményekre.

Magyarcséke, 1908 évi okt. hó 26-án.

Dr. Halász Elemér,
 főszolgabíró.

Tüzifát

legolcsóbb napi áron házakhoz
 :: szállítanak ::

Weiszberger és Társa
 tűzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
 Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
 Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő
 uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stý szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendkívül nagy választékban. 220

Pontos kiszolgálás. Olosó árak
 Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen

Naponta egy főnyeremény Gaedickenél.

Immár szállóigévé vált ez a mondás, mert a most befejezett 6. osztály alkalmával nem volt huzási nap, hogy **Gaedicke bankháza ügyfeleit egy főnyereményről** nem értesítette volna.

:: Az eddig elért fényes eredményeink utólérhetetlenek. ::

KISÉRTSE MEG SZERENCÉJÉT

GAEDICKE bankházában

S ÖN BIZTON SZÁMITHAT EREDMÉNYRE!

A XXIII-ik sorsjáték
 I. osztályu huzásához,

mely november hó 19-én és 21-én lesz,

ajánlunk

Egész

Fél

Negyed

Nyolcad

sorsjegyet

12.—

6.—

3.—

150

koronáért.

Postai befizetési lapok ingyen és bérmentve.

■■■■■
 Naponta egy
 főnyeremény
 Gaedickenél!
 ■■■■■

GAEDICKE

BANKHÁZ BUDAPEST

: Kossuth Lajos-utca 11. :

■■■■■
 Naponta egy
 főnyeremény
 Gaedickenél!
 ■■■■■

Pénz.

Olcso

tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való *adás-vételét* vagy *bérlését* a legsikeresebb eredmény-nyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

27

Telefon szám 424.

XXVII ik magyar királyi jótékonycélu államsorsjáték.

Ezen sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótékony célokra fog fordítani.
Ezen sorsjátéknak 11969 nyeresége 365,000 korona összegben készpénzben.

Főnyeresemény 150,000 korona, továbbá :

1 főnyeresemény	20.000 kor.	10 nyeresemény á	1.000 kor.
1	10.000 >	150	100 >
1	5.000 >	800	50 >
5	2.000 >	1500	20 >
		10000	10 >

Huzás visszavonhatatlanul 1908. év december hó 30-án.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek kaphatók a magyar kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és söhivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdeben és váltó-üzletben.

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

MOSKOVITS FARKAS és Társa

— czipő és csizmagyár. — Cs. es kir. közshadsereg szerződéses szállítók.
■ ■ ■ Nagyvárad. ■ ■ ■

Fióközetek:

Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazár épület.
Kizárólag finom különlegességek.

Nagyvárad, Kossuth-utca Gyár épület.
Finom és közönséges lábbeliek.

Budapest, Rákóczy-ut 64. Budapest,
Andrássy ut 17. Pécs, Király-utca 7.
Petrozsény, Főtér. Sarajevo Rudolf-u. 10.

Eredeti Gyári szabott árak!!!

H i r d e t m é n y.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a **Magyar Királyi Pénzügyminiszterium** ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztályorsjáték (**XXIII. sorsjáték**) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítási végett kiadattak.

Az I. osztály huzása **1908. november hó 19. és 21-én** tartatik meg. A huzások a **Magyar királyi állami ellenőrző hatóság** és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztályorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1908. évi október hó 25-én.

MAGY. KIR. SZAB. OSZTÁLYORSJÁTÉK IGAZGATÓSÁGA.

Lukács.

Hazay.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Női kosztümök és
:: blousok. ::

Wéber Testvérek

■ kész női és gyermek ruha áruháza Nagyváradon. ■

==== Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán. ====

Nagyvárad és Bihar megye legnagyobb kész női
és gyermekruha áruháza Wéber Testvérek.

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész
női pongyolák, aljak és fehéreneműek olcsó
bevásárlási forrás. =====

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bémer-tér.

Megrendelések 2 nap
- alatt készülnek. -

Mérték utáni megren-
delések elfogadtnak.

Cipők! Kalapok! A legtartósabb
: kivitelben! :
Leitner Lázár cégnél Zöldfa-utca.

NEUMANN M. cégnél

cs. és kir. udvari szállító **Nagyvárad (Kishidfő.)**

Kizárólag saját készítményű férfi- és női ruhák készen és mérték után óriási választékban kaphatók. — Városi és vidéki telefon 88.

Megérkeztek LEITNER MÁRTON céghez

a nyári idényre óriási választékban a legújabb divatu batistókat, (Mideira) fehér és színes ruháknak, piquet, zefir, csipkekelmék hozzávaló diszkekkel. Szép és divatos ruha, blouz-selymek, pouplin, grenadin és nyári kelmék.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemebb látogatott, szórakozó helye Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kiváló egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját tevényt, kiváló borokkal, finom Dréher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékeltek. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Szép kép kereteket készítenek olcsón és gyorsan
== SZICHTA TIVADAR üveg kereskedésében ==
Kossuth utca 2.

Ugyanott szép porcellán és üveg szervizek, nagy választék alpaca és China ezüst evőeszközökben.

Aki a szép fehéreműt szereti, adja azt és vasalásra a **Gőzmosóda és vegytisztító gyárba,** NAGYVÁRAD, Gilányi-utca 5-7. (Saját gyártelep.) Vegyileg tisztítanak férfi- és női felső ruhák, egyenruhák, kelmék, kézimunkák, szőnyegek. Kivánatra a mosni való ruhaneműket a gőzmosóda kihordói által bárhol elvitetnek és pontosan hazaszállítatnak. — Városi és vidéki telefon 398.

PREIS R., ágynemű raktára NAGYVÁRAD, Kossuth-u. 12.

Intézeti ágyhúzatok, paplan, madrácz, szalmazsák mértékre és készen kapható az ágynemű raktárban Kossuth-utca 12. sz. Fosztott toll állandoan raktáron.

PREIS R.

Üdülőknek! Az összes keresettebb kül- és belföldi ásványvizek állandóan friss töltésben.

Kirándulóknak! Naponta friss tea-vaj, liptói-turó, sajtok, szalámi és főtt prágai sonka, legelőnyösebb árakon beszerezhető.

Friedl és Jörösnél

Szent László-tér és Kert-utca sarkán.

Kályha előtétek, tálcák, ellenzők, fáskosarak, **RAPID-gyorsfűtő készülék** — **kizárólagos raktára.**

Értesitem a n. é. közönséget valamint igen tisztelt megrendelőmet, hogy a nyári idényre angol, skót és belföldi különlegességeim megérkeztek.

Kiss István uri-divat szabó

Színház-utca Adorján-ház. — Pontos kiszolgálás. — Modern szabás.

BARTOS H. és TÁRSA
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2., Bazár-épület.

Kizárólagos harisnya és ernyőkülönlegességek. Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyermekharisnyákban a leggyorsabbtól a legfinomabbig, továbbá eső- és napernyők! Folytonos újdonságok!

!!! Javítások gyorsan eszközöltetnek !!!

Ujlaky István divat és ortopéd
== cipész ==

NAGYVÁRAD, Szent János-utca 4.

Készít mérték után a legfinomabb anyagból a legszebb divatszabású uri és női cipőket. Alapítotott 1894. évben.

Klepfert Albert Teleky-u. 28.

Óriási választékban nyakkendők, ingek, harisnyák, keztyűk és napernyők meglepő olcsó árakban.

Czipóth Ferenc

Pannonia vendéglős kellemes téli kertjében és éttermeiben kitűnő italok és ételekről gondoskodik. Mindennap zene.

SEBŐ IMRE

könyv és papir-

:: kereskedése ::

Nagyvárad, - Rákóczi-út.

GELBERG A.

uri divat szabó

Beöthy Ödön-utca 21. sz.

állandó raktár a diva-

tosabb kelmékből.

KOVACS JÁNOS

elsőangli cukrászati speciálista

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.

Városi telefon 806.

Megyei telefon 120.

Fűszer és csemege üzlet

Adorján palota. Színház-u. 4. szám.

Friss tea-vaj. 1 liter Vacuum petróleum

11 kr. Kivánatra házhoz szállítatik.

Wohl Albert.

Fővárosi izlés.

Blous és Pongyola Kizárólag Vajda

és Róna cégnél Szent László-tér és

Zöldfa utca sarok.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.

TELEFON 180. — TELEFON 180

Gazdálkodóknak gépolaj továbbá zsir, kátrány stb. Vidéki kereskedőknek cipőkrém, parkett fényezőmáz, Emke lakkok stb. vételénél legnagyobb árengedmények.

Legjobb varrógépek, kerékpárok, beszőlőgépek kaphatók

== Kalenda János cégnél ==

NAGYVÁRAD, Szent László-tér

(a Holdas-templom mellett.)

Ugyanott szakszerű javító műhely. — Telefon 245.

A Kis-piac téren KEPES DEZSŐ

óra, ékszer és látszerüzletében a legolcsóbban lehet órát, ékszer és látszer javíttatni jótállás mellett. Ugyiszintén elismert legolcsóbb bevásárlási forrás mindenféle zseb-, fali- inga- álló és ébresztő órákból, optikai cikkekből és chinaezüst tárgyakból.

Szíves pártfogást kér **Kepes Dezső,** NAGYVÁRAD, Kispiac-tér.

Ujváry Vilmos bádigos

Szent János-utca 12.

Fennáll 42 év óta.

Pál Sándor épület, portál- és műbutorasztalos.

Készíték bármilyen dolgot pontos és szakszerű kivitelben a legszolidabb árak mellett.

Rákóczi-ut 10. szám. (Stern-palota.)

Szaniszló-utcai oldalon.

Uj mosó üzlet! Uj mosó üzlet!

Van szrencsém a n. é. közönség b. figyelmét felhívni, miszerint a **Szaesvay-utca 34. sz. alatt egy mosó- és fényvasaló tisztító intézetet nyitottam** s ahol csipkefüggönyöket és férfi-ruhák tisztítását valamint mindennemű ruhákat a legolcsóbban s a legpontosabban elvállalok. Kivánatra házhoz is küldök a ruhát átvenni s azt vissza is szállítom. A n. é. közönség b. pártfogásáért esedezve, maradtam tisztelettel

LERNER CZILI,

Fodrász-üzlet átvétel.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy Szent János-utca 37. szám. alatti Boezonyi Ferenc fodrász üzletét átvettem s azt az eddigi szolid alapon pontosabb kiszolgálással tovább vezetem. Az eddigi tisztelt vendégek és jó ismerőseim szives pártfogását kérem.

Tisztelettel

VERES JÁNOS fodrász.